

niso nikdar povzdignili Trga in vipavske doline, in prav zato niti dandanes ni naša Vipava taka, kakoršna bi bila lahko ob ugodnejših razmerah.

Kot svetla zvezda v novejši zgodovini našega Trga se sveti tabor, ki je bil tukaj dné 14. velikega srpana l. 1870. posebno s prizadevanjem tedanjega dekana Gräbrijana. Kolika vsestranska navdušenost je takrat vnela Vipavce in sosede, kako lepa sloga med vsemi stanovi in vsemi domoljubi! Od tedaj pa do

danes se je mnogo, mnogo premenilo: sloga je izginila, medsebojno zaupanje se je razkadilo, ljubezen je usahnila. Mnogokrat sem v novejšem času slišal, da je društveno življenje v mili Vipavi neprijetno. Žalostno, da nekateri nečejo poznati leka za take bolezni! O, da bi našim Tržanom vedno tako teklo vir prave sreče, namreč krščanski duh, kakor jim poteka bistri vir Vipavice, in da bi jim bodočnost nadomestila to, kar je pozabila minulost. — Pa sedaj še kaj o posameznih stvaréh! (Dalje.)

V slovo Bohinju.

Težko poslavljam se s teboj,
Težko — v pomladi bistrem cvetju!
Ko vse na novo je vscvetelo,
Ko vse življenje je veselo,
V veselem zgrinja se objetju,
Vabeč me: Slušaj in postoj!

Vabilo sluša mi uho,
Srce veselo mi utriplje,
In ko zveni mi iz doline
Na sinje gorske visočine,
Kjer cvet nebeški duh razsiplje,
Nebesa bliže zre oko.

Po delu gori bi zaspal
In sanjal bi o vzorih zlatih;
In ko o njih bi mirno snival,
Za delo bi močij dobival,
Za delo pri slovenskih bratih,
Da z nova seme bi sejal.

A glej! Odtrgal me je val,
Življenja val, ki ne miruje!
Prezgodaj prišla je ločitev,
Prekratka bila je združitev,
In z doma spet sem šel na ptuje,
Od dragih se poslovil tal.

Drugod sedaj bom dom imel,
Med drugimi ljudmi in kraji,
A delal bom za vzore iste
Resnice in pravice čiste;
Saj to je možu trud najslajši,
Le tega truda je vesel.

Zato ne toži mi srce:
Rad slušam svoje zvanje sveto.
Vendar — težko se zdaj poslavljam,
Ko zadnjič, znanci, vas pozdravljam
In kličem s srcem, z dušo vneto
Sinovi, vam, in vam, goré:

Nikdar ne pojdeš iz spomina
Prelepa bistriška dolina!

F. S. Finžgar.

Književnost.

Slovenska književnost.

Narodna vzgoja. Slovenskemu narodu spisal Josip Ciperle. Izdalo in založilo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.“ V Ljubljani. Tiskala R. Miličeva tiskarna. 1896. 8°. Stranij 79. Cena 30 kr. — Da povemo ob kratkem svojo oceno o tem delu, katero je izhajalo v „Učit. Tovarišu“, pripoznavamo marsikatero lepo in umno misel zlasti o narodnosti, o nekaterih napakah in vrlinah našega naroda: pogrešamo pa trdno in razvidno načelo, ki bi kakor luč osvetljevalo vso razpravo. In to edinost in odločnost bomo pogrešali, dokler se pedagoški pisatelji ne postavijo na odločno

versko stališče. Jednako tudi ne bo nikdar v spisih prave navdušenosti, ako ne bodo pisatelji gojili boljših vzorov, kakor je gola naravna omika. — Dasi torej jako čislamo gladko obliko in zanimivo razsodbo o raznih naših razmerah, vendar želimo, da bi nadarjeni gospod pisatelj še z modroslovnimi in verskimi študijami dopolnil nedovršeno zgradbo narodne vzgoje. (Dobiva se pri upr. „Učit. Tov.“.)

Šaljivi Slovenec. Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov. Nabral in izdal Anton Brezovnik, učitelj. Druga povsem predelana in za polovico pomnožena izdaja. Ljubljana 1896. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 8°. Str. 308. Cena 90 kr., po pošti 10 kr. več.

— Te kratkočasnice so večinoma dostojne, sem-tertje res šaljive in dovtipne. Kolikor smo opazili, oziral se je gospod izdajatelj na domače razmere. Za otroke seveda ni vsaka šaljivka, ker bi je ne umeli. Ker ljubijo Slovenci zdravo šalo, zato vemo, da jim bo ugajal naš „Šaljivi Slovenec“.

Pesmi. Zložil Simon Jenko. Za tisek priredil Anton Funtek. Ilustracije izvršila J. Kobilica. I. V Ljubljani. Založil Oton Fischer. 1896. Cena v eleg. vez. 1 gld. — Ker ni tu naš namen, da bi govorili o pesniku Jenku, naznanjamo to minijturno izdajo njegovih pesmij s kratko izjavo, da je primerna za pesnika in primerna modernim književnim zahtevam. Prireditelj je dodal pesmam sicer dober življenjepis pesnikov, v katerem pa utegne neka opazka na str. XIII. izvabiti pojasnilo in odgovor, kakoršnega je vredna.

Slovanske knjižnice imamo več novih zvezkov pred seboj. O Pagliaruzzijevih poezijah (44., 45., 48., 49. snop.) bomo govorili pozneje, danes omenjamo snopič 46.: *Ikonija. Srbski spisal Čeda Mijatović. Poslovenil Podravski.* Str. 104. Cena 18 kr. — Dasi je povest jako romantična, vendar nam dobro slika bedno življenje srbskega naroda pod turško vlado. Mati Ikonija izgubi ob turškem napadu svojega sinčka, a ta postane naposled veliki vezir turški, ki dovoli in pomore materi kristijani, da sežida doma krščansko cerkev. Prevod je lahek. — Snopič 47.: *Narodne pripovedke v soških planinah. III.* Str. 96. Cena 18 kr. — Tu je 19 pripovedek, ki so zanimive — kakor smo rekli že o prejšnjih snopičih — in katerih se bo radoval mnog bralec. — Snopič 50—51: *Preko morja. Hrvatski spisal Evgenij Kumičić. Poslovenil A. J. Lovanski.* Str. 128. Cena 18 kr. — Povest nam živahno in na drobno opisuje življenje na otoku Čresu. V pošteno in dobro družino dobé od ribičev prineseno dekletce Anico, katero pozneje vsi domači jako ljubijo, a dobi jo, četudi je visokega rodú, po raznih dogodkih drugi domači sin Tone. Povest je moderne oblike, realistična: prelagalec je marsikaj dobro zadel, vendar ni oblika vseskozi tako opiljena, kakor bi človek pričakoval.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središči. V. zvezek. V Ljubljani, 1896. Samozaložba. Natisnila Katol. Tiskarna. 8°. Str. 47. Cena 15 kr. — Največji spis v tem zvezku je Freuensfeldov življenjepis. Druga vsebina je take vrste, kakoršna v prejšnjih zvezkih. Ugajal nam je spis o svinčniku.

Hrvaška književnost.

Balkan izdal už sudjelovanje mnogo prijateljah sjedinjenja cerkavah Dr. Aleks. pl. Bresčtyensky. Svezak I. Zagreb 1896. — Tako se zove časopis, katerega prvi zvezek, obsegajoč 152

stranij, je izšel nedavno. Dobro bi bilo, da bi se tudi mi Slovenci zanj zanimali, naj si je v prvi vrsti namenjen Srbom, Bolgarjem in Hrvatom „jedinstvu i bratskoj slogi“. Zakaj v njem se razpravljajo vprašanja in nauki, ki so za vse poučni in zanimivi posebno za Slovane, kateri se še tako malo poznamo. V 1. zv. na prvem mestu „Zadaća Balkana“ govori sam urednik o nalogi omenjenega lista. In ta je, da se spoznajo Hrvati, Srbi in Bolgarji v cerkvenih rečeh ter se zbližajo in zedinijo v pravi cerkvi. Zato vse vabi urednik na delo. Nato od str. 9.—16. je pastirsko pismo nadškofa in apostolskega komisarja dr. J. Stadlerja, kateri nam opisuje svoje in Leona XIII. kakor cele katoliške cerkve želje in namene. Razpravlja tu vprašanje o zjedinenju naših bratov Srbov in pravi, da to vprašanje ni politično, temveč versko, zato je ničev strah, da bi kaj srbska narodnost ob tem trpela. Naj ne iščejo jedni kakor drugi — Srbi in Hrvati, kar naj mimogredé omenim, sta samo politični imeni, in če pa isti narod — kaj jih loči, ampak kaj jih družijo. Zato treba napolniti um z znanjem, srce pa z ljubeznijo, pa si podamo roke k zjedinenju. Dostikrat se čita o neki mržnji rimske cerkve do vshodnih obredov. Da temu ni tako, pouči se sleherni lahko iz razprave: „Iz točn i obredi i sveta stolica“ od 17.—32. strani. Od časa razkola do dandanes je bilo veliko papežev, kateri so naravnost zabranjevali preminjati obrede, ter so se trudili le ohraniti „iztočne obrede“, tako papež Leo IX., Inocencij XII., Honorij III. in IV., Inocencij IV., Aleksander IV., Nikola III., Leo X., Klement XI., Pij IV., Gregor XIII., Klemen VIII., Pavel V., kakor jih spominja Benedikt XIV. Iz novejšega časa je pa to dovolj znano. Papeži so prepovedovali duhovnikom, ki so šli od zapada na vshod, dopuščati vernikom, da bi prehajali iz vshodnih obredov na latinske. Prav ljubeznivo in poučno je pisana dr. Bonaventure razprava: „Leo papa XIII. i Antim, patrijarh carigradski.“ Najprej podaje pisatelj v iznimku okrožnico papeževo od l. 1895. raznim verskim ločinkam in Slovanom, nato v prestavi okrožnico carigradskega patrijarha od str. 33.—53.; od strani 33.—109. pa so opombe, v katerih je kratko pa jasno in v krščanski ljubezni povedal pisatelj o splošnih napadih na papeže in odgovor na te napade. Cela razprava je jasno pisana, da jo lahko ume tudi manj učenj posvetnjak. Z zanimanjem sem čital še ne dovršene razgovore: „Putna crtica“ od 110.—119. str. Avgustina Arndta, profesorja kanoničnega prava v Krakovu z Vasiljem, škofom ruske cerkve iz Georgijeva. Pripoveduje se tu o jedinstvu starih liturgij, o njih početku in razvitku. Kakšna je bila liturgija pred četrtnim stoletjem in zakaj in kako se je premenila, pride v nadaljevanju. Od str. 131.—143. piše dr. Bonaventura: „Ustrojstvo crkve Isusove za prva